

STEAGUL SOCIETĂȚII „GUTENBERG“

de **DORINA CĂRSTEA**

Patrimoniul Muzeului de istorie a orașului București cuprinde numeroase obiecte a căror valoare, credem că nu mai trebuie subliniată. Dacă, asupra cercetării unora dintre obiecte s-a stăruit mai mult, altele, au intrat mai puțin în sfera preocupărilor de cercetare și valorificare.

În această din urmă categorie intră și steagul Societății „Gutenberg“ care face obiectul articolului nostru. Pentru a cunoaște împrejurările în care el a fost confecționat și adoptat — credem — că se impune a reda succint încheierea asociațiilor profesionale ale tipografilor — steagul înșuși fiind rezultatul organizării și dezvoltării acestor asociații.

Începuturile mișcării muncitorești din România și din orașul București — capitala țării — cunosc între altele, o activitate susținută a tipografilor. Este știut că această categorie de muncitori s-a dovedit a fi mai înaintată decât altele, datorită faptului că, prin specificul de muncă era mai cultivată. Tipografii, au putut de aceea să-și însușească mai din timpuriu ideile socialismului științific. Ei au putut înaintea altora să editeze ziare și să se organizeze.

Astfel, prima formă de asociere muncitorească din București aparține tipografilor „Casa de ajutoare și prevedere a lucrătorilor tipografi“, care a fost înființată în capitală — în luna octombrie 1858. Ea, era alcătuită din muncitori dar în componența ei, puteau intra și patroni. Președintele și casierul puteau fi patroni. Cel dintâi președinte a fost C. A. Rosetti care la acea dată era proprietar al unei tipografii. Această formă de asociere a muncitorilor tipografi bucureșteni a avut o existență îndelungată. O dată cu trecerea timpului, „Casa de ajutoare“ a suferit transformări.

Astfel, în anul 1865 „Casa de ajutoare“, a trebuit să fie reorganizată în urma unor nereguli și sustrageri de fonduri de către casier — patronul Rasidescu. Se produce o agitație printre muncitorii tipografi, susținută și de primul ziar muncitoresc apărut în țara noastră „Tipograful Român“.

Drept urmare, la sfârșitul lui octombrie 1865 se înființează „Asociațiunea lucrătorilor tipografi din România“, menținându-se însă și ve-

chea „Casă de ajutoare“. De fapt „Asociațiunea“ n-a avut o organizare prea bună, ea s-a destrămat încît de prin 1869 a existat de fapt numai „Casa de ajutoare și prevedere a lucrătorilor tipografi“. Aceasta însă n-a avut o activitate deosebită.

În atari condiții, apare la București, gazeta „Analele tipografice (1872) care, schimbă apoi numele în „Uvriatul“. Acest ziar militează pentru o mai bună organizare a muncitorilor tipografi. Așa, în mai 1872, vechea „Casă de ajutoare“ se transformă în „Societatea generală de ajutor a lucrătorilor tipografi Gutenberg“. În această asociație intrau de asemenea și muncitori și patroni.

De la „Societatea Gutenberg“ a rămas un steag, păstrat în colecțiile Muzeului de istorie a orașului București, sub nr. de inventar 32 777.

Steagul Societății Gutenberg, aflat în colecția MIB, este unul dintre cele mai interesante steaguri și merită a fi prezentat. Steagul, lat de 1,10 m și lung de 1,88 m este lucrat din satin de culoare albastru pal pe una din fețe iar pe cealaltă față din satin galben. Pe fața de culoare albastru pal, se găsește un text scris cu litere de tipar (cusute de mînă în relief) cu fir roșu și galben. Textul este plasat la mijloc încadrat în stînga și dreapta de 2 embleme ; reproducem mai jos textul în forma sa originală :

„GUTENBERG“
SOCIETATEA GENERALĂ
DE AJUTOR
RECIPROCU
A LUCRĂTORILOR
TIPOGRAFI
DIN
ROMÂNIA

Emblemele sînt brodate cu firet pe carton și apoi aplicate pe steag.

Prima emblemă, reprezintă un lucrător tipograf avînd un șorț cu 3 buzunare, ceea ce simbolizează uniforma tradițională a lucrătorilor tipografi. În mîini ține 2 ecusoane. Pe unul din ecusoane se află o carte deschisă și un toc trecut printr-un echer. Pe carte sînt trecute inițialele NSE. Pe celălalt ecuson sînt reprezentate mai multe ustensile tipografice o mașină, o presă etc. Dedesubtul ecusoanelor se află deviza.

„SAXA LOQUUNTUR“

Pe cea de a doua emblemă, lucrată din același material, sînt reprezentați — în partea superioară un leu în poziție verticală, iar în partea inferioară — un vultur cu aripile desfășurate.

Pe cealaltă față a steagului, de culoare galbenă este imprimat cu litere de tipar albastre și roșii următorul text :

CORPUL
ARTELOR GRAFICE
DIN
ROMÂNIA

În partea superioară a portdrapelului sint legate două eșarfe din satin de culoare roșie, lungi de 1,50 m. Pe una din eșarfe găsim același text de pe steag scris cu litere de tipar și de mână (cusute cu fir auriu). Textul, este întrerupt deoarece eșarfa este ruptă.

GUTEN. (berg)
SOCIETATEA GENERALĂ
A
lucrătorilor tipograf... (i)

Pe cealaltă eșarfă, de asemenea ruptă, stă scris cu litere de tipar :

CU OCASIUNEA
SANTIREI STEGULUI
DE
DOMNA MARIA SOCECU
1884

Steagul este prins de portdrapelul din lemn, prin 98 ținte de alamă.

Pe floarea fiecărei ținte se află scris cu litere de mână și de tipar numele președintelui, membrilor și ai membrilor fondatori ai societății, precum și titlul unor ziare apărute în perioada respectivă.

De sus în jos, de pe fiecare floare a țintei se desprind următoarele nume :

1. Ion Weiss — președinte	16. P. Jorjan	„
2. Ion S. Rădulescu — vice- președinte	17. P. Ispirescu	„
3. Daniel Rațiu — casier	18. Franz Göbl	„
4. M. Grigoriu	19. St. Petrescu	„
5. Liviu Rațiu	20. C. Comanciu	„
6. I. Daniilescu	21. Ion Costescu	„
7. Al. Ionid	22. Episcopul Ghenadie de Argeș	„
8. State Nicolescu	23. I. I. Heliade Rădulescu	„
9. Al. Tănăsescu	24. Marinescu Bragadiru	„
10. D. Velniță — secretar	25. D. Butculescu	„
11. Domnița Maria Socecu	26. D. Brătianu	„
12. C. A. ROSETTI	27. P. Protopopescu	„
13. C. Tănăsescu — fondator	28. Gr. Tocilescu	„
14. Ion Albescu	29. Dr. GASTER	„
15. M. Andreescu	30. L. Cazzavillan	„

31. Ed. Wiegana	64. Carol Weidlich
32. Kranker Verein für Kronstadter	65. V. NEVZER
33. ROMÂNUL	66. M. BAER
34. ROMÂNIA	67. E. Grossiany
35. NAȚIUNEA	68. Soc. „Deșteptarea“
36. România Liberă	69. LE PAYX
37. L'Independence Roumaine	70. Soc. CARPAȚI
38. Voința Națională	71. TIRU ROMÂN
39. Telegraful	72. Funcționarul
40. Buletin Geografic	73. Corpul Telegraf-Postal
41. Revista Arhiologică	74. Societatea Darelasem — București
42. RESBOIUL ROMÂN	75. Soc. LYRA
43. Diarul Deșteptarea	76. UNIREA CRAIOVA
44. Cooperatorul	77. Soc. P. - ini - Poporului Român
45. ORTODOXUL	78. Soc. Funcționarilor
46. Giulinul	79. Turveren Bucurester
47. Curierul Financiar	80. Soc. Junimea Comercială
48. Resboiul THU — Weiss	81. Soc. Mes. de încălțăminte
49. SYLOGI	82. Beuturi Spirtoase
50. BUCK TAGBLATT	83. Soc. UNGARA
51. BUCK ZEITUNG	84. L. Heliopolis
52. P. Vorvoreanu	85. L. Steaua Dunărei - Port
53. REFORMA	86. L. SOCRATES
54. POPORUL	87. L. Steaua Dunărea Reny
55. SANTINELA GALAȚI	88. L. ILFOVU
56. Tipografia Satului	89. L. Fraternitatea
57. SOCEC & TECLU	90. L. Mircea Rosetti
58. St. Michălescu	91. Soc. Universitară-Unirea
59. C. Conduratu	92. Soc. Studenților în Medicină
60. GÖBL FII	93. Gr. VENTURA
61. GR. LOUIS	94. Unirea Constructorilor Români
62. Al. Grecescu	
63. CAROL GOBL	

În partea inferioară a portdrapelului rămân 4 ținte, care nu au nimic scris pe floarea lor.

Portdrapelul, lung de 1,40 m se termină în partea superioară cu un vîrf în formă de lance din lemn vopsit cu bronz. De jur împrejur pînza steagului este brodată cu un șiret din firet iar la capetele lui se află 2 ciucuri confecționați de asemenea din fireturi.

Steagul original la care m-am referit — deși se află într-o stare de conservare nu prea bună — poate fi apreciat ca o piesă valoroasă a muzeului, care după ce va fi restaurat va intra în expoziția de bază.

Valoarea lui constă în aceea că el a aparținut unei puternice asociații profesionale, a reprezentat simbolul luptei acestora pentru o viață mai bună. El — ne oferă prilejul — prin numeroasele nume înscrise pe

țintele de pe portdrapel să cunoaștem pe membrii fondatori ai Asociației Tipografilor. Valoarea steagului sporește și prin faptul că pe una din cele 2 eșarfe se află data apariției lui.

RÉSUMÉ

L'objet de l'article est l'étandard de la Société „Gutenberg“ de 1884, qui se trouve au patrimoine du Musée d'Histoire de la ville de Bucarest sous le No. d'inventaire 32777.

Ce précieux et original objet fournit à l'auteur l'occasion de quelques commentaires concernant l'association professionnelle des typographes, les fondateurs (dont les noms sont inscrits sur les petits clous qui rattachent la toile sur le porte — drapeau) etc.